



ZASADNE

Zasadne, lata 60. XX w.

Malownicza wieś rolnicza położona w Gorcach, słynąca z gościnności. Rozciąga się wzdłuż doliny potoku Zasadny, wpływającego do rzeki Kamienicy, która stanowi naturalną granicę między Gorcami i Beskidem Wyspowym. Przylega do Gorczańskiego Parku Narodowego.

Wieś lokowana była na prawie niemieckim, w oparciu o zasadę łańców leśnych. Ma ona przeważnie charakter łańcuchówek rozciągniętych w dolinie, z rozrzuconymi po grzbietach i zboczach przysiółkami. Wieś stanowią przysiółki: Gorcowioki, Faronówka, Zapole, Motawy, Knopy, Kurzejówka, Jurkowioki, Brzegi, Syjudy, Rydze, Zbożnie, Zasodnioki. Administracyjnie Zasadne należy do gminy Kamienica i jest największym sołectwem w tej gminie. Historycznie jest z nią związane od czasów swej lokacji na przełomie XVI i XVII w. Pierwsza wzmianka o wsi w źródłach historycznych pojawiła się w 1604 r. Lokacji Zasadnego dokonali kmiecie kamieniccy. W 1698 r. wieś zamieszkiwało 11 rodzin. W 2014 r. Zasadne liczyło 659 mieszkańców.

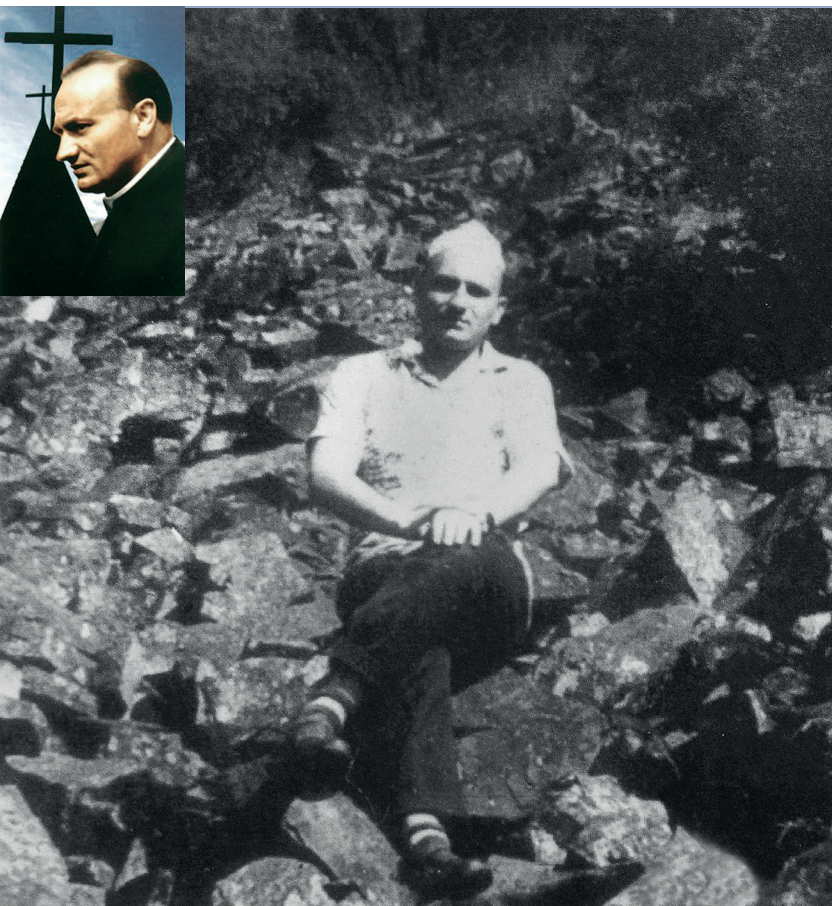
Zasadne zamieszkują górale kamieniccy (zwani też góralami białymi). Do odświętnego stroju góralki kamienieckiej należy czarna, beżowa, popielata, choć najczęściej kwiecista spódnica, na którą może być nakładana biała, haftowana spódnica wierzchnia lub zapaska. Na białą koszulę ubierany jest najbardziej charakterystyczny element stroju – gorset szyty z aksamitu koloru czarnego, zielonego, rzadziej czerwonego, wyszywany blaszkami i paciorkami. W zimie kobiety noszą kaftan lub kożuszek z rękawami albo serdak. Na nogach skórzane kierpce, których rzemyki, „nawłoki”, okręca się na wysokości kostki. Całość uzupełnia wzorzysta chusta.

Strój górala kamienickiego wyróżnia granatowa lub niebieska kamizelka zdobiona haftami lub rzędami guzików, nakładana na białą koszulę. Okrycie wierzchnie stanowi biała, brązowa lub czarna gurmiana ozdobiona kolorowymi haftami, latem zarzucana na ramiona. Zimą zastępuje ją kożuch. Sukienne, białe, zdobione haftami (węzeł rycerski, później zwany „cyfrą”) spodnie, zwane „sukniokami”. Na nogach skórzane kierpce, których „nawłoki” okręcane są na wysokości kostki nogawek portek. Strój uzupełnia opasujący biodra szeroki pas skórzany. Letnim nakryciem głowy jest czarny, filcowy kapelusz z okrągłą główką i szeroką kanią, zimowym – barania czapa.

410 lat Zasadnego, 2014 r.



W centrum wioski znajduje się kaplica pw. bł. Karoliny Kózkówny. Budowę kaplicy rozpoczęto 2 sierpnia 1982 r., a 12 lipca 1992 r. nastąpiło jego poświęcenie przez biskupa Józefa Gucwę. W latach 90. XX wieku Zasadne bardzo licznie odwiedzała młodzież z Oazy, która nadal tu przyjeżdża. Pierwsze nauczanie szkolne w Zasadnem rozpoczęto w 1893 r. Szkoła Podstawowa im. Marii Konopnickiej mieści się w obecnym budynku od 1968 r. Od 1958 r. działa Ochotnicza Straż Pożarna w Zasadnem, a w 2008 r. oddano do użytku nowy budynek OSP, w którym funkcjonuje Wiejski Domu Kultury. Od 2001 r. działa w Zasadnem Koło Gospodyń Wiejskich. Od 2004 r. istnieje zespół regionalny Zasodnioki. 24 grudnia 1958 r. po raz pierwszy w Zasadnem zabłyśło światło elektryczne. W grudniu 1963 r. wieś została zelektryfikowana. W 2013 r. Zasadne połączyła asfaltowa droga z Ochotnicą, tzw. Droga Klimki.



Ks. Józef Kurzeja w Gorcach, lata 60.

W Zasadnem 10 stycznia 1937 r. urodził się ks. Józef Kurzeja. Twórca parafii w Nowej Hucie-Mistrzejowicach, charyzmatyczny duchowny, dzięki któremu wiele osób, które spotkały go na swojej drodze, umocniło wiarę lub zostało nawróconych. Ks. Józef Kurzeja jest protoplastą duszpasterstwa ludzi pracy w Nowej Hucie. Budowniczy kościoła w Mistrzejowicach, którego budowę rozpoczął w 1970 r. od postawienia w nocy 29 sierpnia baraku pomalowanego na zielono, nazwanego Zieloną Budką. Działalność ks. Józefa Kurzeji od początku wspierał jego arcybiskup, ks. kardynał Karol Wojtyła, późniejszy papież i święty Jan Paweł II, który również ks. Kurzeję podziwiał: „Umiłowany księże Józefie” i stawiał go za wzór: „Żebyśmy byli jak on”. Był jednym z księży, którzy zostali poddani przez reżim komunistyczny systematycznym prześladowaniom. Doprowadziły one do śmierci ks. Kurzeji, w wieku 39 lat. Zmarł 15 sierpnia 1976 r. w Krakowie.

Na terenie sołectwa Zasadne w dolinie Kamienicy znajduje się Papieżówka (1976) – schron robotniczy. Szałas wybudowano w latach 60. XX w. na polance nazywanej Do Grabca. W tym szałasie w lipcu 1976 r. spędził dwa tygodnie kardynał Karol Wojtyła, Święty Jan Paweł II. Pracował, a także wędrował po górach. Ponieważ lipiec był deszczowy dla wygody ułożył przed wejściem „bruk” z kamieni wydobytych z Kamienickiego Potoku. Papież przyjeżdżał w Gorce wielokrotnie. W wędrowkach po górach towarzyszyli mu studenci i przyjaciele. Przez Gorce wiodą Szlaki Papieskie.



Dom rodzinny ks. Józefa Kurzeji, Zasadne 32 (obecnie 42)



Papieżówka



Gorce – masyw górski w Beskidach Zachodnich. Nazwa „Gorce” związana jest prawdopodobnie ze słowem „gorzeć” (palić się, płonąć) i pochodzi od sposobu uzyskiwania polan śródleśnych metodą żarową. Osobliwością Gorców jest występowanie rozrogu. Jest nim Turbacz (1310 m n.p.m.), od którego we wszystkich kierunkach odbiega 7 grzbieatów górskich o różnej długości. W Gorcach jest 11 ważniejszych dolin, z czego pod Turbacz podchodzi pięć. Najdłuższa to dolina Kamienicy (33 km), a najobszerniejsza – dolina Ochotnicy (109 km²). Gorce zbudowane są z fliszu karpackiego, który powstał na dnie morza, a potem uległ wypiętrzeniu. Spływające z gór wody wyrzeźbiły głębokie V-kształtne doliny z licznymi wodospadami, progami i gruzowiskiem dużych i mniejszych głazów. Na stromych zboczach znajdują się liczne osuwiska, głębokie wąwozy, wychodnie i wiele źródeł. Do charakterystycznych cech Gorców należą duże kompleksy leśne oraz piękne łąki. Wśród gatunków drzew przeważają świerk, buk, jodła, modrzew, wiąz, jesion, jawor i olsza szara. Wiele drzew ma ponad 100 lat.

Na terenie Gorców występuje 186 gatunków kręgowców, w tym 2 gatunki ryb: pstrąg potokowy oraz głowacz pręgopłetwy, 8 gatunków płazów, w tym traszka karpacka, 5 gatunków gadów, 125 gatunków ptaków, w tym bardzo rzadkich w skali europejskiej: głuszec, dzięcioł białogrzbisty, sóweczka, puszczyk uralski, i 46 gatunków ssaków, w tym wilk i ryś. Góry te zamieszkuje 9 gatunków nietoperzy. Poza tym występuje ponad 1000 gatunków bezkręgowców, w tym 23 endemity karpackie lub karpacko-sudeckie. Na polanach spotykamy wiele motyli, a wśród nich: rusałkę admirał, rusałkę pokrzywnik i perłowca większego. Licznie występują tu chrząszcze. 21 gatunków zwierząt występujących w Gorcach znajduje się w rejestrze Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt.

Salamandra plamista



Konny zwiad oddziału partyzanckiego „Błyskawica” mjr. Józefa Kurasia „Ognia” („Ogień” stoi czwarty z lewej), Gorce

Podczas II wojny światowej teren Zasadnego stał się obszarem działania oddziałów partyzanckich AK, a od 1944 r. także partyzantów sowieckich m.in. grupy lejtnanta Aleksieja Batiana „Aloszy”, w połowie września również Afanasija Gładilina „Griszy”. 29 września 1944 r. na polanie Jaworzyna Kamienicka wylądował jedenastoosobowy desant sowieckich spadochroniarzy pod dowództwem ppłk. Iwana Zołotara „Artura”. Wymienieni dowódcy byli etatowymi oficerami NKWD, a zadaniem Zołotara było zorganizowanie siatki wywiadowczej (m.in. aby rozpracować struktury AK) i dywersja. Po koniec października 1944 r. sowieccy partyzanci założyli nowy obóz na polanie Ustępne – który został zbombardowany przez Niemców 2 grudnia 1944 r. Oddział wtedy wycofał się do Zasadnego, pozostając we wsi aż do nadejścia frontu. Pobyt sowieckich partyzantów z powodu kontrybucji dotkliwie odczuli mieszkańcy wsi leżących wokół Gorca, jednak szczególnie Zasadnego i Lubomierza. Po wkroczeniu armii sowieckiej w 1945 r. Gorce były kontrolowane przez liczący od 500 do 700 żołnierzy oddział partyzancki „Błyskawica” mjr. Józefa Kurasia „Ognia”. 28 kwietnia 1945 r. NKWD przeprowadziła w Gorcach nieudaną obławę na oddział „Ognia”. Partyzantka antykomunistyczna atakowała siedziby UB w Limanowej i Rabce oraz rozbijała posterunki MO, m.in. w Limanowej, Rabce, Kamienicy, Mszanie Dolnej, Niedźwiedziu, Lubomierzu i Łącku (niektóre po kilka razy). Oddział „Ognia” istniał do kwietnia 1947 r., a poszczególne grupy działały jeszcze przez kilka lat.

